

Eksamen ECON 1730 H2015

Lommekalkulator tillatt

Oppgave 1 (teller ca 10%)

Samlet fruktbarhetstall (SFT) er et mål som ofte brukes i fruktbarhetsanalyser.

1a. Forklar kort hvordan SFT beregnes.

1b. I 2014 var SFT i Norge lik 1,76. Hva sier dette om fruktbarheten?

1a. Sum av aldersspesifikke fruktbarhetsrater, enten periodevis eller kohortvis. Følgende behøver ikke være med i svaret: Gang med en faktor 5 (om rater i 5-årsgrupper), del på 1000 (om rater per 1000 kvinner).

1b. 100 jenter får 174 barn hvis aldersspesifikk fruktbarhet er konstant over minst 35 år, og vi kan se bort fra dødelighet for kvinner i alder 15-50.

Oppgave 2 (teller ca 20%)

Et viktig element i det nye pensjonssystemet er det såkalte delingstallet.

2a. Forklar kort hva som menes med delingstallet.

2b. Hvordan motvirker delingstallet økende pensjonsutgifter som følge av økende levealder?

2c. Hvordan oppfordrer delingstallet eldre arbeidstakere til å stå lenger i arbeid?

2a. Delingstallet er et tall som brukes for å beregne årlige pensjonsutbetalinger, gitt opparbeidede pensjonsrettigheter på uttakstidspunkt. Delingstallet avspeiler antall gjenstående leveår etter uttakstidspunkt. Delingstallet varierer med uttaksalder og med fødselskohort.

2b. Delingstallet øker i takt med økende levealder. Større delingstall medfører lavere årlig alderstrygd.

2c. Delingstallet blir lavere med økende uttaksalder. Innvending: man kan ta ut pensjon og samtidig være 100% i arbeid.

Oppgave 3 (teller ca 30%)

Mange velferdsordninger er innført for å beskytte befolkningen mot inntektstap. I den Europeiske unionen (EU) er slike velferdsordninger et nasjonalt ansvar, selv om EU kan komme med anbefalinger.

Sommer 2015 ble det gjennomført en spørreundersøkelse blant befolkningen i åtte EU-land: Belgia, Tyskland, Finland, Frankrike, Italia, Polen, Portugal og Storbritannia. I denne oppgaven skal vi kun se på Finland, Italia og Portugal.

Et av spørsmålene var "Bør EU formulere et sett med minimum-standarder for sosiale trygdeordninger som gjelder for alle medlemsstater?". Tabellen nedenfor oppsummerer resultatene for Finland, Italia og Portugal.

	Helt eller delvis enig	Vet ikke	Helt eller delvis uenig
Finland	63%	4%	32%
Italia	75%	3%	24%
Portugal	72%	3%	23%

Du kan anta at forskjellene mellom Finland på den ene siden og Italia/Portugal på den andre når det gjelder andelene som sier seg enig eller uenige, ikke skyldes tilfeldige variasjoner mellom utvalgene i de tre landene.

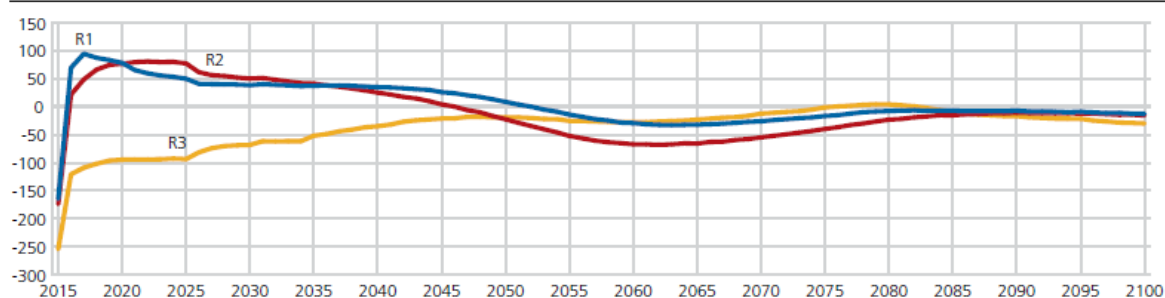
Forklar forskjellene i type velferdsstat mellom hhv Finland og Italia/Portugal. Diskuter på hvilken måte dette kan være grunn til en lavere oppslutning i Finland og en høyere oppslutning i Italia og Portugal.

Her kan de skrive mye. Viktig er at de bemerker at Finland er en velferdsstat av den nordiske/sosial-demokratiske typen: Her dekker det offentlige allerede mange velferdsordninger, sammenlignet med den Mediterrane/patriarkale typen, der familien tar mer ansvar. Derfor er det i Finland mindre behov for at EU kommer på banen, enn i Italia eller Portugal.

Oppgave 4 (teller ca 40%)

Tallene for Figur 1 er tatt fra bakgrunnsanalyser som Holmøy og Strøm/SSB gjennomførte for Kapittel 12 «Økonomisk bærekraft» i NOU 2001:7 «Velferd og migrasjon. Pensumartikkelen «Velferd og migrasjon» oppsummerer tallene gjengitt i Figur 1 bare for noen få utvalgte kalenderår, mens Figur 1 viser resultater for hvert år.

Figur 1. Virkning på offentlige nettoinntekter (= nettoutgifter med motsatt fortegn) per ekstra innvandrer av økt innvandring i kun 2015, etter befolkningsgruppens opprinnelse. R1 (Vest-Europa, Nord-Amerika, Australia og New Zealand), R2 (østeuropeiske EU-land) og R3 (resten av verden). 1 000 2006-lønnskroner

Kilde: Holmøy og Strøm (2012), Statistisk sentralbyrå.

4a. Figur 1 viser nåverdien for offentlige nettoinntekter per ekstra innvandrer i hver gruppe for tre innvandrergupper, sammenlignet med nåverdien fra en referanseberegning. Resultatet for gruppe R1 (innvandring fra den vestlige verden) i 2025 er lik 50 000 kroner. Hvordan tolker du dette resultatet?

4b. Forklar kort hvorfor 1 ekstra innvandrer fra gruppene R1 (den vestlige verden) og R2 (østeuropeiske EU-land) har en sterk positiv effekt på offentlige netto-inntekter for perioden 2015-2040, mens effekten er sterkt negativ i denne perioden for 1 ekstra innvandrer i 2015 fra gruppe R3 (innvandrere fra resten av verden).

4c. Forklar hvorfor effekten i Figur 1 for gruppe R3 på lang sikt (fra rundt år 2050 og fram til 2100) er omtrent den samme som effekten for gruppene R1 og R2.

4a. Forpliktelsene som staten har i 2020 av at det kom en ekstra vestlig innvandrer i 2015 er lik 50 000 kroner. Dette beløpet dekker framtidige overføringer til denne innvandreren pluss dens etterkommere, og tar høyde for framtidige skatteinntekter.

4b. Mange i gruppe 1 og 2 kommer som arbeidsinnvandrere, ferdig utdannet, høy yrkesdeltakelse. Mange i gruppe 3 kommer som asylsøker eller flyktning, eller på grunn av familie(gjen-)forening. De er yngre enn gruppe 1 og 2, trenger mer utdanning, har lavere yrkesdeltakelse.

4c. Gruppene 1 og 2 har høy sannsynlighet for gjenutvandring, forholdsvis lav fruktbarhet, sammenlignet med gruppe 3. Etterkommere til gruppe 3 (også 1 og 2) antas å ha samme yrkesdeltakelse som majoritetsbefolkningen. Fra og med 2050 er det få i live / bosatt i Norge av de opprinnelige ekstra innvandrere i 2015. De tre gruppene kommer til å ligne sterkere og sterkere på hverandre.